

Szoborfaggató

Szent István dínári típus volt?

Míg a vidéki újságok lelkes hangú cikkeiben sajátjukként üdvözik a térségükben avatott millenniumi szobrokat, az országos lapok jóval hűvösebbek. Néhanap olvasni csupán egy-egy rövid hírt arról, hogy az országban itt is, ott is emeltek egy-egy szobrot valamelyik Árpád-házi vagy Anjou királyunknak, esetleg Zsigmondnak vagy Géza fejedelemnek... V. Majzik Mária Szent István szobrát a közelmúltban avatták a dabasiak. A művésszel arról beszélgettünk, miről is szól a mű.

– *A legszembetűnőbb számomra – mások is szóvá tették –, hogy a szobor nem túl nagy méretű, és nem is áll magas posztamensen, ahogy királyfigurák, nagy történelmi alakok esetében ez megszokott.*

– Eredetileg Budakeszire készítettem az első királyunkat ábrázoló kompozíciót. Egy domboldalra került volna. Itt Dabason, ezen a nagyon szép, róla elnevezett téren újra kellett gondolnom a szobor elhelyezését. A királyszobor mögött háttérként a metz-i palást látható, közepén hatalmas kereszttel, Szent István, keresztény magyar államunk megalapítója mintha abból jönne ki. Nem lett volna szerencsés, ha a király alakja magasabb a keresztnél. Sokat próbálgattam, hogy lenne jó. Végül is a körülbelül 230-as magasság mellett döntöttem. Így három lépcsőfok vezet föl hozzá, s felnézünk rá, és megadjuk neki a tiszteletet, de mégis köztünk van, mégis emberi. Idegenek tőlem a hatalmas posztamenszen álló monumentális történelmi szobrok. Azokkal nem tudnám kifejezni azt, amilyenek Szent Istvánt érzem.

– *A monumentalitásnak is megvolt a maga jelentősége a különböző korokban. A régi embereket elsősorban az isteni hatalom transzcendens oldala érdekelte. A mindeneket irányító, és a mindeneknek végtelenül felette álló. A földi hatalomnak is a mindennél hatalmasabb, mindent legyőzni képes vonatkozásait hangsúlyozták. A gondoskodást, a szolgálatot automatikusan beleértették az Istentől származó hatalom természetébe. Most fordítva van. Tulajdonképpen már a kora középkorban és még inkább a felvilágosodás során elkezdődött a természettudományok és a filozófia fejlődésével az immanens, a bennünk lakó, köztünk járó Isten kikutatása, megismerése, megmutatása. Az emberi hatalommal kapcsolatos érdeklődés is fokozatosan ennek megfelelő lett, Rousseau társadalmi szerződésről beszél az uralkodó és a nép között, a II. Vatikáni Zsinat pedig a triumfális egyházzal szemben a szolgáló egyházat akarja megvalósítani...*

– Igen, a szolgálni, áldozatot hozni kész, alázattal kormányzó hatalomra gondoltam én is, amikor ezt a szobrot készítettem. A kortörténeti anyagokból rám egy ilyen mó-

don uralkodó király tekintett. Az én Szent István-szobrom azért olyan szomorú, mert már elvesztette a fiát, és a zavaros politikai helyzetben nem látja, kire hagyhatná az országot, s a Szűzanyára hagyja végül...

– *Akad, aki azt mondta, nem elég istvános az arca...*

– Kíváncsi lennék, honnan tudja az illető, mi az pontosan, hogy istvános. Nem maradt fenn róla hiteles ábrázolás. Azt tudjuk, hogy antropológiai szempontból dínári típus volt. Legtöbbet egyébként a vörös márvány kalocsai királyfejet nézegettem, azt szokás a hiteleshez legközelebb állónak tekinteni.

– *A hagyományos hatalmi jelképek: korona és lándzsa vagy korona és kard. Ön Istvánt koronával és országalmával ábrázolja.*

– Annak alapján, amikor róla olvastam, úgy éreztem, ő alapvetően nem harcos. Ökölharccal vagy örkéke fegyverrel a kezében nem is lehet építeni, nem lehet egy állam, egy keresztény állam alapjait lerakni. Nem lennének már itt...

– *Ez az, amit ma sokan elfelejtenek, sőt meg sem tanulnak. Olyan kritikát is hallottam, hogy ez a kompozíció tulajdonképpen két össze nem egyeztethető szoborból áll.*

– Számomra, és meggyőződésem, hogy a legtöbbünk számára, a fölfelé emelkedő galambokat, s életfát ábrázoló metz-i palást, mely körülöleli a keresztet, és Szent István alakja egyek, szorosan, elszakíthatatlanul összefüggnek.

– *Ez a mű valahogy szabályosabb, szimmetrikusabb, más, mint amilyenek az előzőek voltak. Itt is szerepet kap a természet hajlékony, törekeny, légies szépsége, valódi, szellemi és nem anyagi természete, de most fontos rendszerszerűsége is és annak a megmutatása, hogy ebben van az igazi erő. Ez is oka annak, hogy női figurák helyett a galambok és a növényi ornamentika szigorúan szabályos elrendezését látjuk?*

– Igen, de ez a szobor elsősorban azért üt el a többitől, mert bronzból készült, így mások voltak a lehetőségeim, mint az agyagban. Más követelményekhez kellett tartani magam. A fej a messzetekintő szemekkel és a kezek a kidolgozottak, a test sokkal kevésbé. Épp mint a többi munkámon. Engem tényleg az érdekel, milyen egy ember szeme, arca, a keze. Vagyis, milyen az ember maga, milyen a lelke, mi lakik a szívében. Nem érdekel a teste. Nem okozna gondot, hogy anatómiai hűségű testeket mintázzak, de minek? Másrészt, mivel a háttér díszes és csipkeszerű, Szent István testének most mindenképpen simának kellett lennie.

– *Mintha az is probléma lett volna, hogy miért nem izmosabb, férfiasabb alakú ez a Szent István?*

– Ha nem ilyen a háttér, akkor sem mintáztam volna meg egy bodybuildert. Az Intelmekben kirajzolódó, mélyen gondolkodó, csodálatosan emberi uralkodót nem tudnám duzzadó izmokkal jellemezni.

– *Hogyan fogadták a dabasiak az ön alkotását?*

– A polgármester úrnak nagyon tetszett, és az ott lakók is nagy szeretettel fogadták. Az esős, csúf időjárás ellenére több százan eljöttek, végigállták, -ülték az avatás-szentelés többórás programját, és sokan nekem személyesen is megköszönték. Nekem azt is mondta a polgármester úr, hogy neki azért tetszik ez a szobor, mert úgy gondolja, hogy ha már ő és munkatársai elvállalták a város vezetését, nekik is olyan hatalmat kell megvalósítani, mint amilyenről ez a mű beszél. Az emberek között kell jámiuk, megszólíthatóknak kell lenniük, hogy igazán képvisel-hessék őket, igazán tehessenek értük.

– *Különösen az áttört, csipkeszerű háttér lehetett hatalmas munka. Keramikus létére megbarátkozott már a bronzal?*

– Mondtam már egy másik interjúban, hogy én olyan ember vagyok, akinek mindig föld van a kezében. Abból nő ki minden, abba térünk vissza, ha meghalunk. Sose fogom az agyagot elcserélni másra.

Varga Klára